

PERŽVALGA.

— Szveicarijoi tapo įkurtas „Susivienijimas Lietuvos Jaunuomenės užrubežyje”.

— Paryžiuje pradėjo iszeiti naujas laikraštis prancuziskoje kalboje „Le Moniteur des Nationalites” paskirtas reikalams visokių tautų. Lietuviai tame laikraštyje gali talpinti savo rasztus ir tuomi suvest į pažintį lietuvius su kitoms tautoms. Adresas toks: „Du Moniteur des Nationalites”, 257, rue Saint-Honore, Paris, France.

— „Ukininkas” raszė, kad maskoliszka cenzura perleidžianti nekalto turinio lietuvisz kasknygas, dabar vėl p. M. Kauckas raszo (23 num., „Lietuvos”), kad siuntęs apsergėtai knyga „Mokslas apie žemę ir kitus svietus” bei „Kalendorių” ir apturėjęs tas, kam buvo siūsta. Iszmėginimuimes siuncziamė teipgi kelioh kai ypatų nekaltų knygu. Jei cenzura perleis, tai gaus, o jei ne, tai sugrįž atgal.

— „Motinėls” draugystė surinko \$110,00; iszleido \$33,00. Turi kasoje \$77,00. Sanariais yra 7 kunigai ir M. Paltanaviczius.

— „Katalikas” bara „Lietuva” už iszmėtinėjimą „Baznyczios Tarnui” vogime žinių isz „Lietuvos”. Bet kad „Katalikas” vogė žinias isz „Vienybės”, tai apie tai tyli. Matai vienos profesijos draugai.

— Pittstone kunigas suorganizavojo katalikiszka klyuba, kurio mieris yra apvalyti miestą nuo szliupinių. Na ar negražus kun. darbas?!

— BroLIAI lietuviai visur užsiraszykite *lietuviš-lithuanian*, o ne kitokiais, nes enumeratoriai nežinodami apie mūsų tautą, užraszo mumis enkais, maskoliais arba vobecziais.

Aukos kankintiniams

- Isz Wanamie, Pa.
- J. Prusaitis —5
 - L. Mikalauckas —5
 - J. Anskis —5
 - P. Sarpalius —20
 - K. Kuczinskas —5
 - A. Gibaviczius —5
 - J. Mickeviczius —5
 - J. Raciunas —5
 - J. Kruszinskas —5
 - S. Gigeviczius —5
 - K. Statkeviczius —5
 - M. Szluzelis —5
 - J. Szukvietis —5
 - K. Alvis —5
 - J. Vingilas —25
 - Agota Alviene —25
 - M. Anskiene —5

Buvo \$25,60

Labu \$27,00

Redakcija.

Parodos reikalai.

Lietuviszkas skyrius

ant visasvietinės parodos Paryžiuje 1900 m.

Lietuviszka paroda, kaip jau buvo minėta, yra palociuje Trocadero, kuris nors ir yra jau senai pastatytas, bet savo didumu, gražumu architekturos ir vietos aplenia net daugumą isz naujai pastatytų palocių. Tame palociuje yra ethnographiszkas muzėjus, muzėskulpturos, po palocium, po žeme, yra muzėjus geologijos, be to yra ten prirengtos arba rengiamos parodos Danijos (kolonijų), Belgijos, Kubos etc. Tame palociuje centraliszkoje dalyje yra didelė salė koncertams, kur susirenka laike koncertų daugybė svieto. Jeigu prie to da pridurti, kad palocius stovi ant augsztos vietos ir kad isz tén atsidengia graži panorama miesto ir ypatingai parodos, jeigu pridurti, kad szventomis dienomis palocius sode buna paleistos fontanos ir kad prie paczio palocius yra įtaisyta kaskada, tai visiems bus aiszku, kad Trocadero yra vienu isz puikiausių

ir daugiausiai pritraukiančių parodos punktų.

Tame tai puikiame palociuje pasisekė mums gauti vietą. Ta vieta yra centraliszkoje palocius dalyje, nuo vakarų pusės ethnographiszkame muzėjuje, sekcijoje „Europe”, žemai, prie įėjimo į muzėjų. Nuo didelių stiklinių muzėjaus durijų eina platus takas, kuris tuopasisuka į kairiąją pusę ir per placzią akmeninę lipynę veiktant muzėjaus aukszto; po deszinei pusei randasi didelė salė su dideliais stulpais viduryje ir su 2-joms stiklinėms durimis szalimis, tuomi tarpu uždarytomis. Takas, ką eina nuo durijų, turi apie 5 metrus ploczio; už 3 metrų nuo durijų sienos pasisuka viena į deszinią, kita į kairiąją pusę. Prieszais duris už kokia 10 metrų nuo jų netoli lipynės eina skersai siena ir ties paczioms durimis yra įrengta mums grinczia, tarytum tam tyczia paliktame rui-me. Tokiu budu mums tapo pavesta vieta, turinti apie 10 metrų ilgio ir apie 5 metrus ploczio, neskaitant grinczios.

Lietuviszka skyrių, pagal jo turinį, galima padalinti į 3 dalis: I) grinczia su figuroms, II) lietuviszki iszdirbimai ir III) lietuviszki rasztai. Tas 3 parodos dalis asz ir pasirupinsiu apraszyti nors trumpai.

I. Grinczia lietuviszka yra apie 5 metrus ploczio apie 3 metrus gili ir 2½ m. aukszta. Asla yra ne ant paczios žemės, bet ant estrados, kuri turi apie 35 ctm. aukszčio. Sienos grinczios netinkuotos, matyt sienojai, lubos su balkiais ir pabalkėms. Grinczioje matyt 3 langai: du dideli, viens mažas. Po kairiai matyti senoviszkas peczius, kurio ugnakura yra gana auksztai, po ugnakura yra primuryta lentyna (peczela), einanti aplink peczių, netoli tos ugnakuros po kairei yra t. v. židinyš, kur susižeria žarijos žemai matyt papeczkė, aukszcziau pecziaus po

kairei pusei matyt kaminas, kuris iszeina per lubas. Rankandų grinczioje nedaug: prieszais — abrusnyczia su abrusu, ties langu — abrozės Motinos SS., po deszinei pusei szaukszdėtis su bliudais, szauksztais ir kitais vyryklos rykais, deszinej pusej grinczios stovi stalas, kuris eina nuo kerzczios į kairiąją pusę, priesz stalą zoslanas, už stalo suolas; po deszinei pusei ties szaukszdėcziu — ratalis (vindelis), netoli vindelio — musztuvas, netoli szaukszdėczio kabo senoviszkos mados vystė; po kairei pusei netoli pecziaus stovi senoviszka su iszriestu virszum kedutė, toliaus kabo lopszys karklinis, kuriame matyt szviesraudoniai languoti užvalkalai — kampe stovi senoviszka kraitinė skrynja, auksztai matyt kartis, ant kurios užmestos kelnės, ant kampo pecziaus užmestas szviesraudonis senoviszkas sijonas.

Figurų grinczioje yra szeszios, visos aprėdytos senoviszka. Penkios figuros grupuojasi apie stalą. Po deszinei pusei gale stalo stovi viemarszkinė moteriszka, su senoviszka vyste, senoviszka užsirizsus skepetą, isz po kurios matyti mezziniai (pabriuviai), apsi-segus su senoviszka prikiszte, deszineje rankoje laiko uzboną ir vaiszina, matyt, nesenei atėjusį senuką, apsvilkusį į pilką kapsiszka sermėgą su juodais apivadais, deszineje rankoje kurio matyt stiklas (sklenyczia) o kaireje pypkj, ant zoslano kampo matyt kepurė netoli kepurės pastatytas didelis kriukis. Toliaus, kairej pusej gale stalo jauna mergina, viemarszkinė su tamsiai senoviszka vyste, ant galvos geltona pakalka, su karieliais ant kaklo, stato ant stalo bliudą, netoli jos už stalo sėdi jaunikaitis, apsvilkęs į prastą sermėgą, netoli kerzczios sėdi užsimislyjęs senyvas žmogus, apsvilkęs su skranda, apsiavęs su pras-

toms kelnėms, įsistojęs į paprastas klumpes. Nuoszaliai nuo tos grupos netoli lopszio ant galo suolo sėdi senyvas žmogelis, vienmarszkinis su bruslotu, su nuleistais marszkiniais, baltoms kelnėms naginėms, deszinėj rankoj laiko pypkį, kairėj bliožę, veidą turi rustą, tarytum suvis ne apie rukymą mislyja.

Isz apraszymo figuru matyt, kad grupa perstato sceną isz gyvenimo szejmyniszko. Parėdai szventadieniai, atsilsis parodo, kad tai nepaprasta diena, bet szventa diena. Isz parėdų ir viso turinio scenos galima numanyt, kad moteriszke — tai szejmyninke, sėdintis kerccioj žmogus — tai jos vyras, mergina — jų dukte, senuks su jaunikaicziu — svecziai, kurie yra atėję ne bereikalo. Ant veido szejminiukes matyt meilumas ir džiaugsmas, ji vaiszina senuką — Temyjantės į prasmę scenos galima numanyt, kad czia pirszlio su jaunikiu ateita.

(Toliaus bus).

Daumantas.

Paryzius

28 d. Gegužės 1600 m.

Isz Lietuvos.

Puodžiszke. (Marijampolės pav.). Pabaigoje Kovo mėn. atsibastė pas Juozą Simonaitį į Puodžiszkę keturi žemskiai. Įsiskverbė jie į vidų, nuduodami neva muszkietos jieszkosę. Ir ėmė jieszkoti. Bet kur? Stalciukuose, lovose, kuparėliuose, o nieko ten nerasdami, paliepė szėpas atraktyti. Mat, vis muszkietos jieszkosę.

Czia, vieton muszkietos pasirodė bonka su degtine. Tai gi žemskiai, užmatę ją, net apsilaižė, o užklausus gaspadoriui Simonaicziui, ar ne geriau būtų veliuk iszsigert, žemskiai su dideliu noru ant to tiko. Mat patyrė jie kad jieszkomųjų daiktų neatras jau, ba ne

muszkietos jiems reikėjo, ale lietuviszkų knygu ir rasztų.

Iszdziovinę tą visą degtinės bonką, iszsibastė jie toliau, ant tokio pāt „garbingo“ darbo kitur.

Mat koki dabar musų Lietuvoje laikai: jeigu kas turi ant kito piktumą, o nori tą žmogų lyg szuo isz pasalų įkasti ir užkenkti jam, tai nubėgęs apskundžia žemskiams, buktas ir tas lietuviszkas knygas ir laikraszczius prilaikęs. O žemskiams tik to ir reikia — jei ir nieko jie paskui neranda, tai nors iki valiai degtinės atsigeria, dykai pasivaizszina ir praminta.

Ai skundikai — judosziai, kada gi susiprasit, juog jus piktesni esat už tuos maskolių valdzios szunis — žemskius?!...

Kelmelis isz Szilakojo.

Panemunėlis. (Zarasų pav.)

Miestelis yra pastatytas gražioje vietoje, prie upelio, vadina mo Nemunėliu, tarp stacijų gelzkelio Rokiszko ir Panemunėlio. Iki stacijai Panemunėlio 4 viorstai, o iki Rokiszko 12 viorstų. Miestelis nedidelis, susideda isz keletos namų, yra valseziaus rasztinyczia, mokykla, ir dvaras pono Sviontecko. Bažnyczia medinė mažutė apipuvus, jau gal nebeilgai stovės. Jau pradėjo dirbti naują muringę, pernai pamatus jau įdėjo. Karcziamos panemuniecziai neturi; seniaus buvo, priesz įvedimą monopoliaus; laikė ją žydas, kuris mokėjo randos 400 rublių. Paskui buvo įtaisę kazonną kromą pardavimui degtinės, bet metus pabuvo, ir valdzia iszskasavojo: turbut mažai pelno buvo. Dabar džiaugias panemuniecziai, kad ne vienam grivina atlieka kieszė ir ant niek nepraleidžia laiko. Ateina bažnyczion, pagarbina Dievą, suėję pasiszneka apie savo reikalus ir grįžta namo visi drauge, sau sznekucziuodami. O kaip bu-

vo degtinės, tai viso budavo. Kartais ir nenoroms, sueidavo prieteliai ir pažįstami, pypkių pasikuryti. Sėdėt nusibosta, reikia paragaut, o beragaudami ir gerai įkausza. Paskui, zinoma, atsiranda priekabės visokios. Prieina prie to, kad ir ažu cziuprynų pasitaso. O dabar negalim atsidžiaugti tokiam gražumui. Miela ant szirdies žiurint, kad žmonės be degtinės paliko kitoki. Nors nēr ko labai girt, dabar sunkesni laikai. Maziau pinigų žmonės turi. Linai pigus, o rugiai ir vasarojus neužderėjo. Sunkus pavasaris su duona ir su paszaru. Jeigu nebutų atvežę rugių isz Gudijos, gal butų badas buvęs. Ant stacijos Panemunėlio atvežė 80 vagonų rugių. Per visą ziemą ant vagzalo kaip kermoszius budavo. Vaziuodavo isz visos apielinkės, kaip tai: Saliecziai, Szvediszkiei, Upalėnai ir kiti vežė ir vežė gudiszką duoną. Daug pinigų teko Gudijai isz Lietuvos ažu rūgius. Dabar laukiame vasaros, draug ir gerų metų.

Kas link apszvietimo, tai panemuniecziai, galime sakyt, augszcziau stovį už kitas aplinkines parapijas. Kone kožnas moka raszyt ir rokuot, kaip berniukai teip ir mergaitės. Mergaitės mokinas teipgi nekuriuose sodziuose geografijos ir Lietuvos istorijos. Netik jaunieje, bet ir senesnieje nekurie prisiziurėję į jaunosius griebias už mokslo. Vienas žmogus turintis apie 50 metų, pradėjo su vaikais mokintis ir dabar neblogai raszo. Nors turinczių supratimą apie tautos reikalus mažai yra, bet jau mokslas įėjo madon. Kožna nedėlia ir subatvakariais, jau ant niek laiko negaiszina, bet suėję knygelę kokią skaito, arba mokinas su akvata viens už kito, kad nepasilikti paskutiniu. Turime vilti, kad panemuniecziai su laiku pakils moksle ir bus

pavizdžiu kitiems. Isz senųjų atsiranda da tokių tamsuolių, kurie prieszinas, kad mergaitėms mokslas esąs nereikalingas. „Kam, sako, joms mokslas, už ponų neiszeis“. Teisybė. Bet ką mes vadinam ponais? Kožną mokytą žmogų. Jeigu kožnas žmogus lengviau užsidirba sau kąsnį duonos, tai kaip gi mes, neturim rūpintis apie mokslą, o ipatingai apie mokinimą mergaiczių. Suprantamas dalykas isz mergaiczių liks motinos; kurios, zinoma, auklės kudikius. O visa ateitis ir pagerinimas buvio, priguli pilnai nuo gerų ir apszviestų motinų, nuo gero užauklėjimo ateinanczios kartos. Taigi, mieli broliai ir sesers, rupinkimės, ko daugiau mokintis, ko daugiau apszviesiti patys savę, platinkime tarp žmonių naudingas knygesles ir laikraszczius, budinkime kitus isz tautiszko miego, mylėkime tėvynę, savo kalbą ir paproczius, o labjausia mylėkime žmones: mylėsi artymą savo, kaipo patsai savę — tai didysis prisakymas. Jeigu turėsi neapykantą ant žmonių, nevertas busi vadintis žmogumi. Jei mylėsi žmones, tai ką tik dirbi, visa mislis tavo turi but apversta ant naudos žmonių. Szneka, suėjimuose turi but vis apie reikalus žmonių: apie mokslą, apie pagerinimą ukės ir tt.

Pagirėnas.

(Isz „Ukininko“).

Politiszkos zinios

Amerika. Amerikos politiszkosios partijos rengiasi prie rinkimų ateinancziame rudenyje prezidento. Republikonai turės savo susivaziavimą Philadelphijoje, kur paskirs kandidatu vėlei McKinley, dabartinį prezidentą. Demokratai turės savo susivaziavimą Kansas City, Mo. 4 d. Liepos. Demokratai niekindami republikonus žada numesti kariszkus mokeszczius, republikonų užtrauktus, suteikti Ku'

Porto Rico ir Pilipinams patvaldystę, užginti kapitalistams monopolizavimą išdarbių per trustus ir kad žmonės rinktu senatorius, kaip renka kad pasiuntinius į kongresą, laisvą spaudą, kalbą ir mislis.

Ant Pilipinų karė pastoja vis karsztesnė. Susimuszimų atsitinka kas diena ir net keliose vietose. Pilipiniečiai užpuola ant amerikų pasalomis ir užmusza vyresniusius pasakui einanczius. Amerikonai pagarsino, kad nuo pradžios karės iki sziolei tapė užmuszta 10,780 pilipiniečių, neskaitant suzeistų ir sugautų. Vienok sulyginant su amerikonais, tai pilipiniečių nuokritis yra mažesnis. Amerikų užmusztų ir nuo suzeidimo mirusių yra 4512, o nuo visokių ligų mirusių yra 7216, kas sykiu padaro 11,728. Tai gi arti tukstanczio amerikų žuvusių yra daugiau. Kol amerikoni įbruks savo laisvę pilipiniečiams, tai dar daug tukstanczių kareivių gaus galą.

Amerikonai džiaugiasi sugavę pilipiniečių gen. Pio del Pinar artymais Manilos ir tuomi mislyja kaip galutinai pergaleję pilipiniečius. Vienok ar tikrai yra sugautasis Pio del Pinar, nežine. Czion teip bus kaip ir su Aguinaldo, kuris kelis kartus buvo užmusztas bei sugautas.

Pietinė Afrika. Anglai jau paėmė ir Transvaalijos vyriausį miestą, sostapylę Pretoriją. Nors burai buvo ketinę Pretorijai gintis, vienok apleido miestą ir pasitraukė su visoms kanuolėms į sziauryczius, szalį kalnuotą ir be gelezinkelių. Burai pasitraukdami iš Pretorijos išsivare dalį sugautųjų anglų, ypatin-gai vyresniusius, kuriuos ant farmų aptvėrė su dratine spygliuota tvora, kad nepabėgtu. Nors anglai paėmė vyriausią miestą, bet karė tuomi neužsibaigė ir ji gal testisi metų

metus, kaip kad Pilipinuose, ir Anglijai nebus gana 50,000 kariaunos išlaikymui tvarkos. Burai matydami neatsilaikysę prieš daug skaitlingesnes anglų pajiegas pasitraukia ir taikosi iš nežinių ant anglų užpulti. Teip burai sugavo 500 anglų pas Lindley, kada lordas Roberts įtraukė į Johannesburgą. Nutraukus Robertui į Pretoriją, nežinomas skaitlius burų perkirto susineszimo liniją pas Roodeval, Oranijoi, užmuszė 2 apicieru ir 15 kareivių, suzeidė 5 apicierus ir 72 kareivių, kuriuos paliepė anglams atsiimti, ir sugavo vėl 500. Teipgi nukirto visus telegrafų dratus ir Anglija negauna nuo Roberto žinių. Gen. Kelly-Kenny esantis Bloemfontein ir sergstantis liniją susineszimo neturi gana pajiegų, kad galėtu prieszintis esantiems Oranijoi burams ir szaukiasi pagalbos. Taigi turės grįžti iš Pretorijos pajiegos, kad burus išvyti arba sugauti, o besiskubinant anglams iš nežinių gal užpulti burai ir apgalėti. Gen. Robertas Oranijos respubliką apgarsino kaipo anglizšką valdybą po vardu Oranijos upes kolonija, vienok arglai toje kolonijai nei valandos negal buti ramiais.

Gen. Bulleris buvo pasirengęs laike kelių dienų susivienyti su Roberto pajiegoms, vienok ir dabar dar sėdi pas Laing Nek ir negal pasitraukti pirmyn. Burai prieš Bullerį stovi su 23 kanuolėms ir nežinomu skaitliu kareivių po vadovysta gen. Botha ir privatiszkos žinios paduoda, kad girdėti kas diena kanuolių szuviai.

Vakarinėje Aprikoje Aszantai atmuszė anglus einanczius pagalbon kapitonui Hall apgultame Esumeja. Aszantai užpuolė ant anglų pas Dompoassi, užmuszė 7 europėjizskus apicierus ir 90 kareivių. Kaip yra su miestu Kummasi,

nėra žinios. Apie linkėse Kokofu, Adansi ir Donglasi yra išsziplatinę maisztai.

Rytinė Azija. Maisztai Kinuose visapima didesnius plotus. Europos vieszpatystės drauge ir Amerika, gabena savo kariauną į Kinus, labiausiai Pekiną. Maisztininkai, kad nedaleisti svetimas kariaunas į Pekiną, išzardė gelezinkelį nuo Tientsin į Pekiną. Europos vieszpatystės apsiėmė tą gelezinkelį pataisyti po apsarga 1500 kareivių ir apkaustytuose trukiuose. Europos vieszpatystės siunczia karizskus laivus bei gaujas kareivių apsergėjimui savo žmonių. Maskolija esanti parengusi 3 pulkus kazokų Mandžurijoi, kurie ant mostelėjimo pultu į Kinų žemę. Kad paversti visą europėjizskų valdžių darbą į niekus, maisztininkai uždege daugelyje vietų Pekiną, kad sumyszime žmonių galėtų užmuszt europiečius ir krikščionis. Esant dar nedaug europėjizskos kariaunos Pekine, lengviaus maisztininkams savo mierį atsiekti. Tulose provincijose maisztininkai nuzudė misijonierius ir visus krikščionis. Politikieriai pranaszauja, kad iš tų maisztų gali užsidegti baisi karė, nes Europos godžios vieszpatystės gerų vargiai pasidalins Kinų szalį.

Dalis darbu.

Scranton, Pa. Kasyklų Marvine, prigulinczių Deleware & Hudson Co. sustraikavo 2,500 darbininkų reikalaudami pakėlimo algos po 10 ct. ant dienos, kur kompanija norėjo numazinti ant 15 ct. už dieną.

Gloucester, Ohio. Vietinėse kasyklose No. 2 užsidegė gazas suėjus 200 kalnakasių į kasyklas, kuriems tapo užraustas išzėjimas. Jeigu greitai atkas išzėjimą, tai gal jie užtrokszti dėl stokos oro. Trys

darbininkai užmuszti tapo.

St. Louis, Mo. Strytkarių darbininkų straiikas tęsėsi toli. Apart padaugintos policijos pakviesta tapo kariauna sergėjimui kompanijos savasties. Susinuszimai tarp straiquierių ir skabsų atsitinka kas diena. 350 motormonų ir konduktorių nuvezė iš Philadelphios ant straiquierių vietos.

Joliet, Ill. Didelis blekės pabirkas tapo uždarytas ant nepaskirto laiko ir 300 darbininkų liko be darbo.

Butler, Pa. Standard Plate Glass Co. tapo uždaryta ant nepaskirto laiko ir 400 darbininkų neteko darbo. Uždarymas pabirko įvyko dėl nesutikimo su darbininkais dėl algų.

Buffalo, N. Y. 2500 darbininkų, straikavusių 6 sanvaites sugrįžo prie darbo, taisymo vagonų, darbavietėse Erie, Lehigh Valley Lackawanna & W., New York Central ir Pennsylyanos gelezinkelių. Straikieriams tapo pakeltos algos.

— 500 darbininkų ir formų taisytojų gelezies liejinyčiose sustraikavo reikalaudami pakėlimo 25 ct. algos ir 8 valandų darbo laiko. Jei netaps pirmieji straiquieriai užganėdinti, sustraikuosė dar 700 darbininkų.

Plymouth, Pa. Kasyklų Boston, prigulinczių D. & H. kompanijai sustraikavo karų vezikai reikalaudami pakėlimo algų.

La Crosse, Wis. Dėl stokos medžių tapo uždarytos visos lentų pjovinyčios, apart dviejų, ir darbininkai liko be darbo. Medžių giriose yra gana prikirstų ir suvezę į paupį Chippewa, vienok dėl seklumo vandens negalima jų plukdyti žemyn.

Marionette, Wis. Straikieriai straiką išlaimejo ir sugrįžo prie darbo, nes kompanija pabugusi didesnių nesutikimų paszalino visus ne-

unijonistus nuo darbo.

L a f a y e t t e , T e n n . Czion tapo parengtos naujos kasyklos anglių, kur gavo darbą 250 darbininkų.

F o r d C i t y , P a . Czion Ford China Co. statys didelį stiklo pabraką dėl liejimo didelių veidrodžių, kur gaus darbą 2000 darbininkų.

V a n d e r g r i f t , P a . Pittsburgo kapitalistai stato czion geležies liejinyzias, kur gaus 400 darbininkų darbą.

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje

G i l b e r t o n , P a . Sziuomi mes lietuviai Gilbertone gyvenanti atsiszaukiame į vadovus mūsų tautos. Visuose liet. laikraszcziuose buvo apgarsinta, kad, dabar suraszant liaudį, lietuviai turi uziraszyt lietuviais, o ne lenkais arba kitokiais, o kada mes reikalavom ir norojom uziraszyt lietuviais, vienok patekom visi stacziai į lenkų maiszą, kurių yra Gilbertone tik szeszios szeimynos, o lietuvių į szimtą trisdeszimts. Kur daugiausia lietuvių yra, kaipo tai vadina-
moj' sostapilej' o kad ten nėra mus vardo, tai galima stacziai spręsti kad jau ir kituose lietuvių apgyventuose miesteliuose mus vardo nėra. — Lietuvių vardas miręs.

Daug balsų yra pas mus priesztaraujančių ant vadovų mūsų tautos; jie pasako stacziai kitokius daiktus, ir dar gerkliudami, o kur reikalingiausias tautiszkas darbas tai likosi visai užmirsztas.

Mūsų knygyno sanariai nutarėme atsiszaukti į jus vadovai tautos, ir praszome jus, ar negalima butu tą reikalą pataisyti, ir jeigu galima, rupinkitės kuogreicziausei, nes paskui bus per vėlu.

Vardan Knygyno

A. Ilgumas.

Dar pradžioje Gruodzio mėn. 1899 m. mes raszėme į Washingtoną iszaiszkindami

buvį mūsų tautos ir reikalavome, kad lietuviai butu užraszomi lietuviais o ne kitokiais. Isz Washingtono atsakė 12 Gruodzio 1899 m., kad mūsų paduotas reikalavimas tapo paduotas Statistikos virszininkui W. C. Hunt. Vienok liko be pasekmės. Rodyklės užrasztojams ir cirkuliarai užraszymui buvo spaudziami ar jau atspausti ir teip likosi. Lenkai vienok savo rubriką įgijo isz visų trijų vieszpatyzčių. Mums rodosi dabar reik nuo užraszintojų reikalauti, kad užraszytu mus lietuviais o ne kitokiais, ir apie tai parasyti į angliszkus laikraszczius, iszaiszkinant mūsų buvį. *Redakcija.*

D u B o i s , P a . Lietuviszkas Nepriegulmingas Kliubas 30 dieną Geguzio, kėle balių ant naudos įrengimo knyguo ir patalpinimo kliubo kambaryje kuris tapo nusamdytas nuo A. Akramavicziaus po N. 309 ant South Ave. Du Bois, Pa. Kliubui gryo pelno atliko \$32 46 ct., tai dabar pinigų turi ant parsitraukimo sau knygu ir laikraszczių dėlei pasiskaitymo nes ir mūsų Konstitucija rodo, kad neatbutinai turime parsikviesti mažiausei 4 lietuviszkus laikraszczius ir suejus pasiskaityti. Vienok kaip czia yra mažai skaitanczių lietuviszkus laikraszczius, tai jie negali pasiskirti kokius? Deltogi mūsų Liet. Nepriegulmingas Kliubas užpraszo visų lietuviszku redakcijų, Amerikoje ir Prusuose, idant teiktusi mums prisiusti po vieną numerį savo laikraszcziuo, ir savo knygu krautuvės katalogus, idant mes galėtumėm sau pasirinkti.

Visokius laikraszczius ir katalogus siuncziant reik teip adresavoti:

Mr. A. Akramovich

311 South Ave.

Du Bois, Pa.

U. S. A.

A. Akramaviczia.

Kliubo raszt.

Sziuomi tarpu praneszu Du Bojaus lietuviams, kad asz, A. Akramaviczia, gavau darbą vertiko dabartiniame suraszyme S. Valstijose liaudės [zmonių], nuo pirmos dienos szio mėn. 1900 m. Ant szito suraszzo pradėjo dirbti 58,000 darbininkų ant visų Suvienytų Valstijų. Dėlei to, kaip mūsų brolei yra mažai suprantanti mierį szitokio suraszzo, tai jie bauginasi ir daugelis sako, kad dabar kaip suraszys ir paims mūsų vardus, tai mums visiems reiks mokesczius [taksas] mokėti. Tulos moteris gi žada net szluotas paimti ir iszguiti laukan nepraszytus sveczius. Vienok mano mielos seselės, jus labai klystate teip mislydamos; asz jums rodyju su szluotoms nepasirodytie, kad neušitraukti pažeminimo. Asz isz savo pusės velinu idant koznas lietuvis užiraszytu lietuviu sziteip: Lithuanian Russia arba Lithuanian Germany, bet ne Prussia kaip kad „Vienybė“ sako.

Interpreter

Alex. Akramaviczia.

P i t t s t o n , P a . Praėjusiame mete tapo sugaudyta žmogūdzijų draugystė apielinkėje Shenandoah, Wm. Penn; jos sanariai, vieni tapė nusudyti ant pakorimo, o antri pateko ant keliolikos metų į kalėjimą. Dabar su panasziais mieriais tapo jutverta draugystė ir pas mus; „Vienybės“ num. 22 yra paminėta apie neįvykusias mūsų prakalbas, kurios buvo parengtos per „Lietuvos Dukterų“ draugystę. Prakalbės neįvyko ir dėlko? Nors „Vienybė“ neįvykimą pamini, bet nevisai aiszkieje szviesoje parodo. Ten yra pasakyta, kad kunigas praneszė miesto majorui, jog susirinkimas gali pasibaigti musztynėmis. Tos musztynės buvo rengiamos

isztikrųjų, rengė jas girtuokliai su zinia kunigo, kas matoma isz kunigo žodžių į miesto majorą. Subatoje, 26 d. Geguzio, susirinko ant tulos salės keliolika moraliszku bankrutų ir padarė slaptą nutarimą, kad visus szliupinius muszt isz paskutinos. Ant rytojaus vienas iszrinktasis kunigo deszinė ranka davė savo kareiviams du bertainius alaus ir paskui sziejie po isztusztinimui apsiginklavo akmenais, bilėmis ir kiausziniais, begiojo po miesto gatves, tarsi laukiniai. Kai rėji kunigo ranka, kuri bobiszkus telegramus dėl kunigo renka, iszstarė akiveizdoje keliolikos ypatų, kad apsiginklavusių buvo į penkias deszimts. Taigi matyt aiszkie, kad musztynės arba ir užmuszėjystė buvo parengta isz kalno. Per sekmines, Berzelio 3 dieną, kunigas per pamokslą sziojkį bjaurų nežmoniszką darbą pagyrė sako: geri katalikai privalo visados teip elgtis! Po pamokslui užsakė susirinkimą naujai tverenczios katalikiszkos draugystės ir ragino visus raszytis prie jos, net tuos, kurie nėra pilnai iszsimokėję ant baznyczios. Kas czia bus per draugystė ir su kokiais mieriais? pamislyjo ne vienas. Mieriai jos nepaprasti, panaszios draugystės gal Amerikoje iki sziol nebuvo. Mieriai jos yra szitoki: Muszti ir naikinti szliupinius isz paskutinos, ypatingai nedaleisti į mūsų miestą Szliupo. [Mes isz isztikimos versmės girdėjome, kad kun. deszineji ranka Szliupą į kalėjimą paduos, jeigu tasai atvyks kada tik į Pittstoną. Red.]. Vardas tapo duotas „Katalikiszkas S.K. Kliubas“. Virszininkai iszrinkti isz prezidento ir sekretoriaus kurie yra atsizymėję daugiausiai girtuoklystėmis. [Jug ir Wm. Penn nebutų atsitikusi galvažudystė, jeigu ne girtybė, Girtas žmogus viską padarys

Red.]. [Paduokite jų vardus ir adresus. Red.]. Szito keisto katalikiszkio kliubo sanarių darbus žinau tulų iš Lietuvos, atsizymėjusius vien vagystėms ir kitokiais blogais darbais, dabar jie mat pastojo karszti katalikai kun. apginėjai. Nesidvyvyju kad tokiais piktais darbais užsiima žmonės, kuriuos su stiklu degtinės galima pervest per apvalę žemę, jug tai jų paprastas amatas, bet kad tokias organizacijas ir darbus pagiria ir organizuoja apszviestesni mūsų brolei kunigai! tai jau aniems neradu vardo!

P. T. Astramskas per „Tėvynės“ 20 num. sako, kad apie sustabdymą prakalbų negalėjo patirtie tiesos, teipgi primena apie susitvėrusį katalikiszką kliubą net iš szimto sanarių. Matyt kad ir p. A. jieszkodamas teisybės, negalėjo jos atrasti. Kas žin ar gi jau teisybės niekur nėra? Manding kad p. Astr. tą teisybę geidžia apvynioti į minksztą bovelną? Ar jau užmirso p. Astramskas tą atsitikimą, kur vakare 27 d. Geguzio „katalikiszkio kliubo“ sanarys užpuolė jį kaip laukinis žvėris ir jeigu p. Astramskas nebutų atsiprasęs, tai gal butų reikėję palydėti ir gyvastį? Mat vyručiai kokią teisybę mes mylime leisti į svieta! Kas link daugumo sanarių, man tas ne apeina, kiek jų nebutų, bet iš jų darbų ir mierių asz juos drąsei pavadinu lizdu nieksų!

J.

Lawrence, Mass. Žiurėdamas į mūsų darbus negaliu nusimyti. Linksma kad tarp mūsų lietuvių bujoja vienybė kuriai visur išsiplėtojus visus suvienyjus, bent tada gal galėsime ką nors nuveikti sujungtomis pajiegoms. Laikas rodosi iš tos aklybės, kurioj skęstame, keltis į szvie. Linksmu yra žiurėti į penco lietuvius jog nenus-

toja darbuotis ant lietuviszkos dirvos. 29 Geguzio kaipo karszti tėvynainiai darė balių ant naudos lietuviszkos Intelligencijos. Užmanytoju balius yra p. V. M. Sabonis, kuriam priguli toji garbė. Toliaus prisidėjo ir kiti kaipo mylinti tėvynę tautiečiai Pr. Szekis, V. Lekavicius, P. Krukonis, A. Szimkonis, A. Matulevicius, A. Szekis. Pr. Kibildis, P. Kibildis, T. Milius, J. Smoleitis, M. Valiackas J. Arlauckas ir S. Valiackas.

Balius prasidėjo 7-tą valandą vakare ir traukėsi iki 11-tai nakties. Žmonių susirinko nemažas skaitlius, kaip vyrų teip ir moterių, o kad nebuvo apsvaiginančių gėrymų, per tai užsilaike visi tykiai. Po valandos szokių guodotinas Pr. Szekis balsiai pasveikines brolius ir seseris kalbėjo apie 25 metines sukaktuves darbamosi ant tautiszkos ir literatizkos dirvos Dr. J. Basanavyciaus, paskui aiskino apie Simoną Daukantą, jo gyvenimą, darbus dėl savo brolių ir biednystėje smertį. Ragino moteris prisirasztyti prie „T. M. Dr.“ ir S. L. A. paaiskindamas tų organizacijų mierius ir naudą.

Užbaigus kalbą Pr. Szekiui visi žmonės linksmai plojo delnais. Toliaus kalbėjo Antan. Szimkonis ragindamas moteris uždėti draugystę ir ragino jas prie skaitymo moksliszkų knygy, nes tik per tai galėsime įgyti protą ir meilę tėvynės, ir kad mokintu savo vaikus skaityti lietuviszškai ir įkvepti jiems Lietuvos tėvynės meilę.

Po prakalbų p. A. Vasiliauckienė padainavo tris dainas: „Birutės“, „Kur banguoja Nemunėlis“ ir „Su dievkvietkeli tu brangiausias“ iš ko visi susirinkę buvo labai linksmi.

Mums rodosi jog ir kitur lietuviai pradeda įgaivyti lietuviszką dvasę vienybės ir jog

reikia dirbti iszvien, su vienokiais mieriais pasidalinus darbą, teip sakant, vieni galime art, antri sėt be jokio varžymosi neužstodami kelio vienas kitam. Darbo turime daugel tik dirbkim, o sulauksim vaisių mūsų darbų. Vargas yra, kad dar turim daug lietuvių katrie nieko nesirupina.

J. Smoleitis.

Wanamie, Pa. 15 Balandzio czion buvo lietuviszkos vestuvės, ant kurių p. Anskis ir Prusaitis užmanė, kad svečiai pagal iszgalę sumestu bent po kiek ant tautiszkų reikalų. Svečiai paraginimo paklause ir sumetė \$1,40 ct. kas paskirta tapo paszalpai kankintinių. Didei pagirtinu daiktu butu, kad visur, ant visų lietuviszkų vestuvių ir sziaip visokių pasilinksminių, butu renkamos aukos ant tautos reikalų. Nors kartais susirinks ir mažai, vienok mažuma daugiau yra už nieką. Ant minėtų vestuvių visi svečiai labai mandagiai užsilaike, linksminosi szokdami ir dainuodami tautiszkas dainas. Už tai garbė yra Wanamies lietuviams, kad pradeda pazinti mandagų pasielgimą ir atjaučia tautiszkus abelnus reikalus, ir nors ne po daug, besigaili pinigėlio ant abelno labo. Laikui begant gal ir mes susilyginsime su kitų apygardų lietuviais darbuose—szelpime tautiszkų reikalų.

P. Sarpalius.

Philadelphia, Pa. Mūsų lietuviszką nepriegulmingą kliubą sutiko bails nelaimė, kuri gal ir myrį atves, o vis per netikumą vadų. Geguzio 26 dieną lietuviszka bažnytinė giedorių draugystė leido ant iszlaimėjimo gitarą ant savo naudos. Kunigui bažnyčioje užsakius žmonių susirinko gana daug. Kliubo virszininkai pamatę progą dėl uždarbio pasirupino apszčiai alaus ir

degtinės. Vienok vietoje užpelno apturėjo iszkadą ir suterszė lietuvių vardą, o labiaus kliubo sanarių. Nuo suaresztavojimo dviejų kliubo sanarių pirmiaus, policija sznairai žiurėjo ant kliubo ir laukė progos, sulaukusi apstojų kliubą iš visų pusių teip, jog pabėgt visai nebuvo galima. Su dideliu vargu keli iszllindo per stogą ir teip iszkluvo iš policijos nagų. Susirinkusieji kliube matydami nepabėgsę pasinaudojo iš apszčiai parupintų gėrimų: gėrė ir rukė kiek katras norėjo dovanai, kol policija iszgabeno. Viso suaresztavojo 68 vyrus; moterių ir merginų policija neėmė. Policijantai su tulais komiteto sanariais pasielgė labai nesimpatiszkai. Per vieno komiteto sanario nesusipratimą nukentėjo ir ne sanariai kliubo, nes jis visus perstatė kaipo sanarius ir sudzia visus lygiai nubaudė \$10,00 užmokėti arba 10 dienų kalėjime tupėti. Akyva buvo žiurėti kaip kliubo vadovai teisinosi priesz policiją sakydami: czia mūsų czarteris, czia mūsų kliubas, ką mes norim tai iszmetam ir policijai paduodam. Kurie priesz sudą stojo, tai nei lupų neatvėrė ir pirmieji užsimokėjo paskirtą nuo sudzios baudą, kurių paveizdą sekdami visi teip padarė, o kurie ant tautiszkų reikalų nei cento nedavė ir dar protestus kėlė priesz gerus tautiecius. Geguzio 28 buvo kliubo susirinkimas, kur nutarė pakelti provą už perdidelį nubaudimą žmonių ir kad policijantai užmokėtu už iszgerią alų ir surukytus cigarus tąjį bailsų vakarą kliube. A. A. Jccis apsiėmė varyt provą ir jis priesz versęs miestą užmokėti, ką policijantai iszgerė ir surukė. Dėl užlaikymo tvarkos buvo mat policija pakviesta į kliubą, kurią vaizino dovanai.

Tai kur mūsų broliai nesigaili pinigų. Ant laikraszcio

gaila dviejų dolerių o ant niekų nei kelių deszimtų dolerių. Newcastle's kunigaisztis pasakoja, kad lietuviszki laikraszciziai esą visai niekai, nes jų redaktorai nemoka anglisz-kai, o dėlto ir laikraszciziai niekai. *Tenbuves.*

Chicago, Ill. Musų mieste nors lietuvių bus daugiausiai, negu kituose miestuose, vienok tautiszkuose darbuose ir szelpime tautiszky reikalų iki sziolei net stovi zemiausiai. Nuo dabar gal ir pas mus pradės pusti tautiszkas vėjalis. Teip 20 d. Geguzės tapo sutverta dainininkų draugystė po vardu Dr. Vinco Kudirkos, tojo musų lietuviszko didvyrio. Daug greicziaus visokie tautiszki reikalai pas mus bujotu, jeigu jų nestabdytu musų guodojamas kun. Krawczunas. Jam užkenkė ir Dr. V. Kudirkos dainorių draugystė ir antrąjį nedėdienį, 27 Geguzio, ko sakyklos nesumusė bekeikdamas ir visaip bjaurydamas dainininkus, ypatingai merginas, prilygindamas net prie keturkojų.

Kaip buvo prova musų guodotino kun. Krawczuno su „Lietuvos“ redaktorium ir iszleistoju, tai buvo daugelis žmonių pasiklausyti tojo teatro. Dabar vėl rengiasi eiti pasiklausyti, kaip bus prova pp. Szerno ir Olszevskio su kun. Krawczunu. *Balandis.*

Reikalai

„Tėvynės Myl. Draugystės“

Guodotinos „T. M. Dr.“ kuopos! Laikas artinasi kuopoms turėti treczius czvertinius susirinkimus, pradžioje Liepos mėn. Taigi asz nuo savęs paduodu kuopoms ant apsvarstymo sziuos reikalus: Žinote, kad mus draugystės iszleistos knygos duodamos sąnariams po vieną egz. *po jo iszraszymui iszleista, taigi pil-*

dant įstatus, naujai prisiraszęs sąnarys negal gauti knygutės priesz jo įstojimą. iszleistos, bet mes duodame sziandien prisiraszantiems visas tas knygutės ir ar ilgai mes teip darysime tai? czia klausimas? Taigi asz užmanau kad mes apgarsintume kontestą, kurie prisiraszys prie „T. M. Dr.“ iki 1 d. Sausio 1901 m., tiems visiems duoti visų iszleistų knyguozų po 1 egz., o paskui laikytis įstatų; taigi paskui gautų knygutę tik tąją kokią bus iszleista po įstojimui. Asz tikiuosi jog mums apgarsinus per laikraszcizius, kad naujai prisiraszantiems ir užsimokantiems 60 ct. bus duota „Keistutis“, „Orleano Mergelė“, „Lenkai ir Lietuviai“ ir „Keliu Grovo Kyburgo“ kas szaunei padaugintu sanarius, o kurie dėl knygų prisiraszys, nēr abejonės, kad ir pasilikis sanariais garbios „T. M. Dr.“! Jug mus draugystės mieris liepia rasztus kuomi už zemiausę prekę plėsti, tik tegul naudojosi skaitytojais.

Teipgi praneszu „T. M. Dr.“ kuopoms ir reikalaujantiems „Orleano Mergelės“ kad pas mus knygos iszsibaigė ir laukiam prisuncziant isz Prusų. Knygutės „Lenkai ir Lietuviai“ 1294 egz. tapo iszsiusta į Prusus 15 d. Geguzio, ant rankų „Ukininko“ knygininkės. *M. J. Damijonaitis.* P. S. Newark'o N. J. „T. M. Dr.“ kuopos vyriausybe teiksis priduoti savo adresą.

Alyva priesz alyvą.

Mes jau 47 num. „Vienybės“ 1899 metų pasakėme, kad priezasczia visų bergzdzių vaidų delei parodos yra prezidentas kun. Žilinskas. Vaidai tie buvo visai nereikalingi ir butu buvę viskas nuveikta be jokių nesutikimų. Kad kun. Žilinskas troszko vaidų, tas buvo matoma dar pirm iszrinimo parodos komiteto, ką

kun. Žil. iszreiszkė 6 num. „Tėvynės“ 1899 m. ir kada mes, Plymouth'o draugyszczių virszininkai, tuomlaikinis priėmimo aukų parodai komitetas, nuėjome pas kun. Žilinską pasirodavyti (tuom laiku buvo ir kun. Matulaitis), kaip butu geriaus rinkti parodos komitetą, kurio pradėjo reikalauti aukaujanti visuomenė, kur kun. Žilinskas pasakė: „kad iszrinkus komitetą kils vaidai. O parodą atliks tas, kurs turės pinigų“. Szitą girdejo kun. Matulaitis, Dr. Želviene, Jonas Lizdas, Julius Kazimierskis, J. J. Pauksztis ir P. Mikolainis. Komitetas parodai tapė vienok rinktas ir kun. Žilinskas pradėjo jau vaidus. Koki vaidai jau buvo visuose Amerikos lietuviszkuose laikraszcziuose, visuomenė matė, bet visų tų vaidų lizdas tapė slaptoje laikomas iki sziolei ir tik pavirsziuum apie tai buvo kalbama, kad nesuerzinti visuomenės, kad dėl stokos aukų nenuėitu perniek visas parodos užmanymas ir darbas. Ar buvo gerai slėpimas tojo vaidų lizdo ar ne, tegul spredzia visuomenė. Vienok mes kentėme baimę dėl aukų sumažėjimo ir mislyjome, kad neatidengdami tojo lizdo, iszkirsime geriaus. Lizdą gi atidengsime paskui, jei bus to reikalas arba tegul liksis pelėti archyvuose. Vienok alyva turi iszkilti į virszų ankscziaus ar vėliaus.

Kun. Žilinskas per 20 num. „Tėvynės“, pasiremdamas ant raszto p. Daumanto 20 num. „Lietuvos“ vėl vienok bando teisintis ir visas kaltybes sukrauja ant Mikolainio ir Dr. Szliūpo, ir teip drastisz-kai, ko galima lukėti tiktai nuo tokių rimtų ypatų, kaip kun. Žilinskas, kuris *niekad nemyli vaidų* ir ant rytojaus vis perskaito, ką vakare paraszęs. Koki tie rasztai buvo, tai matė skaitytojais. Juose sau nepaklusnius apdrėbė tuomi, kuomi

įstengė. Priesz kun. Žilinsko rasztą 20 num. „Tėvynės“ mes neatsiliepsim, nes atsiliepti ant tokių drastiszky užpuolimų kur užpuolikas iszeina isz rubezių, nėra verta, tiktai nurodysim, kaip virszui minėta, kas yra lizdu tų visų vaidų, ką slėpėm iki sziolei, netalpinom „Vienybėje“.

Apie pradzią Spalių mėn. ar pabaigą Rugsėjo 1899 m. paraszė kun. Žilinskas laiszką į „Varpo“ redakciją, kurio turinį apie parodą paduodam czionais, idant visuomenė matytu, kaip manė musų prezidentas pradžioje darbo, isz ko kilo tiejie vaidai, szpicbukavimai p. Daumanto ir tt. Tąjį laiszką ir sekantį atsiliepinimą prisiuntė p. Daumantas pradžioje lapkriczio mėn. 1899 m. Amerikos Parodos Komitetui.

P. Mikolainis.

Pirma talpiname laiszką kun. Žilinsko ir paskui p. Daumanto atsiliepinimą ant jo.

— — — Statistika liet. knygų Amerikai iszleistų jau parengta ir mes tariame ją spaudinti Amerikai maž daug tokiame pat formate ir tokioms pat literoms, kaip Prusinė, teip kad galėtumėm ją prisiųti prie jusiszkes tarp I ir II dalies. Mus' knygų suraszas užims nuo 30 iki 40 puslapių. Sakiau p. Noveskiui, kad jis raszytu jums apie tai ir kad iszderėtu nuo jusų bent 500 exemp. Statistikos Zanavykuczio. Jei-gu p. Zanavykutis norės uzmkoketies, tai liepia paraszyti, kad tą uzmkokėstį turi sudėti Europiecziai, nes tie 500 ex. eis visi ant Paryziaus parodos, musiszkiei už juos mokėti atsisako. Priedą apleistų p. Zanavykuczio knygų ir suraszą musiszkių knygų mes apsiimame atspaudinti ir prie anų prisiųti savais kasztais. Raszau czion apie tai dėl to, kad p. Noveskis, man tai jam beaiszkinant, vis kalbėjo, buk jus už dyką neduosia Prusuose iszleistos statistikos, bet jeigu teip iszties butu ir jeigu jus pareikalautumėt už tuos 500 ex. uzmkoketies isz mus sudėtu pigų, tas padarytu didelę sens tarp amerikieczzių, kurie jau, bar apie europieczzių pasisimą dėl tėvynės blogai n-

uzkenktu parodos reikalams. Tą dalyką apsvastykite kuoveikiausiai ir tuos 500 knyguczių tuoj išsiųskite, kadangi pavėlavus musiszkės mes išleisime skyrium — kas nebus gerai. — Daugumas pas mus jau piktinasi iš to, kad turėjom siųsti delegatui į Paryžių kasztus.

Kas link pacios parodos, jei pasisektu mums įlysti į Etnografiską skyrių, rupinkitės, kad surinktumėt šiek tiek naminių Lietuvos ukininkų audimų, verpimų, kostiumų ... ir knygas išėjusias prieš 63 metus, kaip lygiai ir visas knygas išleistas valdžios graždanka. Šias paskutines reikia neatbutinai turėti, kad parodyt kontrastą. Amerikoi išleistių liet. kalboj rasztų bus pilnutelė šėpa 4 pėdų augšezcio ir 2 pėdų ir 4 oolių ploezcio su 4 ar 5 lentynomis, da kas zin ar tilps. — — — K. J. Ž."

Parodos Komitetui Amerikoje.

16 d. Spalnio gavau laiszką, atsiųstą į red. „Uk. ir Varpas“ nežinia kada (datos nēr) kuriame tarp kitko autorius laiszko p. K. Ž. apsvarsto reikalus mus parodos nuo vardo Amerikos lietuvių arba jų Komiteto. Laiszke yra kalbama apie knygų suraszą, apie išleidimą katalogo, apie etnografiską parodą ir apie išleidimą pinigų ant parodos reikalų. Apie kiekvieną isztų klausimų noriu czion pakalbėti.

1. Mus Komitetas atsiszaukime savo (žr. „Varpas“ N. 2) tarp kitko teip rasze: „atkreipiame atyda tautiecių ant to, kad ta litaratura susidės isz lietuviszkų rasztų, atspautų lotyniszkomis literomis nuo 1864 m. iki sziam laikui“. Neziurint ant to, kad laikraszcziai ne kritikavo ir, matyt, approbavo tą projektą, dabar kada jau veik laiks butu pradeti spaudimą katalogo, p. K. Ž. raszo: „rupinkitės, kad surinktumėt ir knygas iszėjusias prieš 63 m. kaip lygiai ir visas knygas iszleistas graždanka. Ak gal ir gerai butų tu-

rėti ir tas knygas, ką iszėjo prieš uzdraudimą spaudos, bet reikia pirma surinkti nors tas, ką iszėjo po 1864 m., juo kad nuo to laiko lietuviszkos knygos tapo nelegaliszkomis ir juo kad mes norėtumėm imponuoti su tomis nelegaliszkomis knygomis. Ak tuomet reiktu po teisybei pasakyti, kad visos mūsų knygos iszėjo nuo pradžios XVI amž. iki dabar. Aiszku, kad toks metų tarpas sumažintų ir efekta didumo mus literaturos. Be to p. K. Ž. iszranda už reikalingą surinkti knygas, „iszleistas valdžios graždanka“, ir tai da visas. Ak ir tai iszeitu ant gero, bet tos knygos ne tiek tiktu parodai kiek tautiszkai bibliotekai, archyvui. Galima butu rods turėti kokią vieną kaipo „curiosum“, bet gal tik dėlto, kad prancuzui arba anglikui, nemačiusiam maskoliszkų litarų, jas parodyti. Bet ir tokia informacija, man rodos, butu bereikalinga. Gerai butu teipgi papildyti ir „Bibliografiją“ Baltromaiczio ir surinkti visokius rasztus ir veikalus, raszanczius apie Lietuvą, kaip tai velyja „Lietuva“ N 34, bet atmykit, meldžiami, kad ant to darbo reikia daug spēkų, žmonių, daug pinigų, o tuom tarpu tas milžiniszkas darbas arba suvis nesirisza su mūsų parodos siekais arba riszasi labai mažai. Ant galo kur gi „Lietuva“ velytų sudėti tą begalę knygų? Ak tik „Lietuva“ ne apsintų savo kasztu pasamdyti atskirą pavilloną? Neiszpildomų projektų yra daug, bet mums reikia praktiszkų, iszpildomų. Apie papildymą katalogo lietuviszkų knygų arba Baltramaiczio „Bibliografijos“ bus galima pamislyti ir vėliaus.

2. Apie iszleidimą katalogo lietuviszkų knygų sztai ką raszo p. K. Ž. „statistika lietuviszkų knygų, Amerikoje iszleistių, jau parengta, ir mes tariamės ją

spaudinti Amerikoje maž daug tokiame pat formate ir tokiomis pat litaromis, kaip kad prusinė, teip kad galėtumėm ją prisiuti prie jusiszkės tarp I ir II dalies. Toliaus p. K. Ž. raszo, kad jis liepę p. Noveskiui, kad iszderētu nuo mus bent 500 ekz. „Statistikos“ Zanavykuczio ir kad mes, kuoveikiausiai apsvarstę tą dalyką, iszsiųstume tuos 500 ekz. (kur siųst, neminėta), kadangi mums pavėlavus jus iszleisę knygas skyrium — ir busę negerai. Tep raszo p. K. Ž. Bet reikia neužmirsztį, kad ikiszioł da nebuvo sutarta, kaip turi but sudavadytas katalogas liet. knygų. Zuricho Komitetas, kalbėdamas apie papildymą statistikos Zanavykuczio, manė apie papildymą suraszo knygų, nepaisydamas, ar tas suraszas gers, ar ne. Priesz pora mėn. asz pats gavau žinią nuo p. Mikolainio kad katalogą reiktų sustatyt pagal mokslo szakas, o ne pagal laiką iszleidimo knygų, kad reiktu paaiszkinti vardus knygų prancuziszkoje kalboje, o gal ir angliszkoje. Tokios nuomonės asz ir pats laikiausi ir dabar laikiausi. P. Zanavykutis iszleisdamas savo statistiką turėjo suvis kitokį siekį, o mes turime kitokį. Bet p. K. Ž. iszranda, kad „Statistiką“ Zanavykuczio gera ir tik reikia esą prisiuti prie jos suraszą Amerikos knygų ir busę viskās atlikta. Tą dalyką pavelyja mums teipgi apsvarstyt p. K. Ž., bet anaipol nedaleidžia, mainyt užmanymo ir liepia „tuoj“ siųsti. Kadangi nepaminėta nē kur siųsti, nē pas ką, tai, turbūt reiktų kogreicziausiai tas knygas iszgabenti isz Tilžės. —

3. Toliaus p. K. Ž. sako: „jei pasisektų mums įlysti į Etnografiską skyrių, rupinkitės, kad surinktumėt šiek tiek naminių Lietuvos ukininkų audimų, verpimų etc. Kvieczia p. K. Ž. prie

darbo, nežinodamas tikrai, ar tas darbas bus reikalingas. O jeigu nepasisektų mums „įlysti“ į Etnogr. skyrių? — Kur tuomet dėti surinktus daiktus? Ak p. K. Ž. tų daiktų nereik, ir jis jų nepriims. Kas tuomet gražys kasztus, iszleistus ant to darbo? Jeigu szits užmanymas butu paduotas susiprantant, tai sakycziau yra darbas nedoras, bet dabar galima tik užtėmyt, kad užmanymas tas paduotas be gilesnio apmastymo ir apsvarstymo to dalyko ir dėlto jo vaisium gali but žmonių suvadžiojimas.

4. Da akyvesnė yra ta dalis laiszko p. K. Ž., kur kalbama yra apie iszleidimą pinigų ant parodos reikalų. Pons K. Ž. iszranda dvejomus pinigus: pinigus Europiecių ir pinigus Amerikiecių, ir jau yra giliai apmastęs, ant kokių reikalų Parodos iszpuola iszleisti vienių, o ant kokių kitų pinigų. Teip sztai ant nupirkimo 500 ekz. „Statistikos“ Zanavykuczio iszpuola iszleisti Europiecių pinigus, viena dėlto, kad „Amerikiecziai už juos mokėti atsisako“, o antra dėlto, kad mums atsisakius „pasidarytu didelė sensacija tarp amerikiecių, kurie jau ir dabar apie europiecių pasiszventimą dėl tėvynės blogai mano, ir užkenktu parodos reikalams“. Tik tiek da gerai, kad p. K. Ž. leidžia mums apsvarstyti tą dalyką, ir deka p. K. Ž. mes galimė teipgi mislyti dirbą dėl tėvynės naudos ir priguly prie lietuviszkos parodos administracijos drauge su p. K. Ž. Apsvarstyt valia, bet mokėt reik! — Ant atspaudinimo katalogo, arba geriaus sakant priedo prie „Statistikos“ Zanavykuczio busę iszleisti pinigai amerikiecių. Ant siuntimo delegato į Paryžių butų turėję duot pinigus europiecziai, bet iszėjo kitaip — davė pinigus amerikiecziai. Vaisiai tokio apsirikimo iszėjo liudni. Ir p. K. Ž. parodo, dėlko iszėjo

liudni vaisiai. Pons K. Ž. sako: „daugumas pas mus jau piktinasi iš to, kad turėjome siųsti delegatui į Paryžių kasztus“. Matyt, kad nė pats amerikiečiai nežinojo, už kokius pinigus turi but nusiųstas delegatas į Paryžių, ar už „europinius“ ar už „amerikinius“, ir pats pasiūlė delegatui gražinti kelionės kasztus. Matyt, kad p. K. Ž. nė buvo iszrinktas į komitetą. Parodos arba jeigu buvo iszrinktas, tai kiti Komiteto sąnariai nepermanė jo gilių kombinacijų ir iszėjo ne gerai — daugumas pradėjo isz apsiėjimo komiteto piktintis. Man, ateina į galvą tokia perspektyva: „kad jeigu jau dabar daugumas isz jus piktinasi, tai kas bus, kada reikės prisidėti jums prie įren-gimo pacijos parodos, kas ispės, nėsant p. K. Ž. ant kokių dalykų iszleisti jus pinigų, o ant kokių mus. Mes teipgi nepermatome kombinacijų p. K. Ž. Nors asz, skaitydamas Amerikos laikraszczius, ir neatitikau, kad kas nors būtų iszreiszkęs tokią nuomonę, kaip p. K. Ž., bet jeigu teip yra, tai to fakto negalima ignoruoti. Kad nieks isz visuomenės apskritai, o ir pats p. K. Ž. nesipiktintų tai asz sztai ką turiu užtėmyti: 1) asz iszvažiavau į Paryžių ne už amerikiečių, bet už savo pinigų, o ir pinigų neprasziau siųsti. 2) pinigų praszė atsiųsti Komitetas ne specialisz-kai ant nusiuntimo delegato, bet apskritai ant parodos kasztų. 3) pinigų amerikiečių [103 Mr.] sugražinu į kasą mus Komiteto, tikėdamas kad jus apversite juos ant kokių kitų mums nežinomų parodos reikalų, arba įtaisysite kur szale savo amerikoniszką sek-ciją, atsiųsite savo žmogų su pinigais, teip kad nė koku budu negalės iszdygti tarp mus nesusipratimai, o ir nieks nesipiktis. Prie to turiu pa-sėrgėti, kad asz prasziau gra-

zinti jums pinigų isz kito szaltinio, bet užtikrinu p. K. Ž. kad pinigai paimti isz to szaltinio turės tokią jau ver-tybę, reikaluose parodos, ar sziokių ar tokios, kaip ir tie, ką atėjo isz Amerikos....

Tiek asz galiu pasakyti apie iszvadžiojimus ir užtėmyjimus p. K. Ž. Prie szito savo atsi-liepimo asz pridedu teipgi laiszką p. K. Ž. ir atiduodu visą szitą dalyką ant apsvars-tymo Parodos Komiteto Ame-rikoje. Jeigu Parodos Ko-mitetas iszras už reikalingą atspaudinti mano laiszką, tai galite atspaudinti „in exten-so“, arba su tulomis atmaino-mis, kurias ras už reikalingą padaryti. Jeigu gi dėl kokių nors priezaszių atsiliepinas mano turėtu likt užslėptu nuo visuomenės akių, tai palikite tą mano atsiliepinimą drauge su laiszku p. K. Ž. prie kitų pa-rodos popierų. Bet ar szeip ar teip padarytumėt, tai visgi dėl visuomenės labo reiktu jums sužinoti, kas yra p. K. Ž., kuris savinasi balsą netik jus Komiteto bet ir visuomenės, kuris ignoruoja kitų tiesas ir diktatorisz-kai veda tautos rei-kalus, kuris ne stoja pats į ko-vą už tautos labą ir ne kriti-kuoja europiecius nuo savo vardo, bet nuo vardo ameri-kiečių ir „daugumo“ tuom tarpu, kada laikraszcziiai apie tai nekalba.... Toks vedi-mas reikalų yra galimas tiktai parapijose kur vieszpatauja įpatingi principai ir įpatinga valdymo sistema. Asz malo-nėcziau vėliaus patirti, kad p. K. Ž. neprigul prie jus Ko-miteto, nės tai tik parodytu kad visuomenė rinkdama to-kius vyrus į komitetą nė sura-do geresnių, arba ne mokėjo atskirt gerų nuo blogų.

Prie tos progos paminėsiu czion da vieną faktą, kuris teipgi riszasi su jus Komiteto darbais. Czion figuruoja kun. Žilinskas, jusų prezidentas. Man nuvažiavus į Gierszins-

kius (netoli Paryžiaus) ir pra-dėjus klausinėti apie parodos reikalus, apie D-tą „Zelmuo“ etc., iszgirstu netikėtą naujie-ną. Parodo man laiszką kun. Žilinsko, atėjusį ant vardo p. Gierszinskienės, 4—5 dienoms priesz mano atvažiavimą, ku-riame kun. Ž. rekomenduojasi kaip prezidentas nesenei isz-rinkto komiteto, aiszkina pa-rodos reikalus ir tarp kitko sako: „komitet glosowal, zeby poslac ktorego z inteligencyi litewskiej, ale toby kosztowa-ło nam [turbut norėjo pasakyt „nas“], a pozytku bylo by ztego malo, gdyz on tez wiele cos zrobic tam by nie mogl“ — Rodos buvo sutarimas siųsti delegatą, ir pats kun. Ž. sako, kad „Komitet glosowal, zeby poslac“, tuom tarpu užbėga Komitetui už akių ir raszo ką kitą. Toks taktas kun. Ž. pa-darė netik man nesmagumą, bet apskritai parodė, kokia yra pas jus Amerikoje tvarka. PP. Gierszinskiai turėjo teip suprasti, kad viens Komiteto prezidentas turi didesnę valią ir valdžią, ne kaip visas jus Komitetas. Toks vedimas rei-kalų parodos negali iszeiti ant gero, bet tik ant pikto, o ir daro mums gėdą priesz sve-timtauczius!...

20. X. 99 Daumantas.

P. S. Su visais parodos rei-kalais kreipkitės prie mus Ko-miteto sekretoriaus į Londoną. Kas raszys į mus Komitetą lai raszo tik tai, kas yra sutarta viso Komiteto, o ne tai, kas kam gal pareit į galvą, lai pa-deda savo vardą po praneszi-mu ir neužmirsza paminėti, kada laiszkas raszytas, kiek-viens laiszkas eis į Parodos archyvą ir kiekviens atsakys tiktai už savo darbus.

Uzmusze lietavi.

Berzelio 4 d., 9 valandą pirm pietų tapo užmusztas Senkus (kaip jo vardas? Red.), paei-nantis isz Tursuczių kaimo, Szunskų valsecziaus, Marijam-polės pavieto, Suvalkų guber-nijos. Senkus dirbo prie isz-krovimo anglių isz boto, kur

iszvindavus 20 pėdų augszty-n pusantrus tonos anglių, nutru-ko gelezinės virvės kilpa ir tas sunkumas užpuolė ant Sen-kaus. Palaidojome Senkų 6 d. Berzelio, antrą val. po pietų. Jeigu kur yra Senkaus gim-i-nių, tiejie galėtu pareikalauti nuo kompanijos gero atmokes-czio, nes jos yra kaltė už var-tojimą neatsakanczių virvių. Norinti atsiszaukti ir placziaus apie tai patirti, galite raszyti pas mane.

N. Butkeviczia

119 Banks Ave.

West Superior, Wis.

Dainininku draugyste

Chicago, Ill. 1900 m. 3 d.

Berzelio turėjo pirmą susirin-kimą, ant kurio tapo iszrinkta administracija: ant pirmė-dzio — K. Kazokas, jo pagelb-ninkas — B. Olszevszką, protok. sekr. — M. Dovidaitis, financ. sekr. — J. Kanopackaitė, ka-sier. — J. Gerijotas. Sąnarių prisiraszė 14 ir užsimokėjo mė-nesinę mokestį: merginos po 10 ct. ir vyrai po 15 ct. Prisi-raszė, 5 moteriszkos lyties ir 9 vyrai. Mokestis mėnesinė dėl uždengimo kasztų. Daininin-kų draugystė D-ro V. Kudir-kos, be pagelbos laike ligos ir smerties ir be tikėjimiszku pa-žvalgy.

Draugystės užduotė: mokin-tiesi dainuot lietuviszkai-tau-tiszkas dainas ir vyrams turėti moksliszkas kalbas; o mergi-nom, deklemuoti eiles ir mik-lytiesi prakalbose. Į szią drau-gystę gali prigulėti be skirtu-mo lyties, merginos, moterys ir vyrai.

Susirinkimus laikys kiekvie-ną mėnesį, po pirmam 1-mą ne-dėdienį, 2-trą val. po pietų, svetaineje J. Palilionio po No. 68 W. 25-th str., ant galo dai-nos. Dainų lekcijos, iszėmus pirmą subatą, bus kiekviena subatos vakarą 7½ valandai.

Sekr. M. Dovidaitis

946—33-rd. Str.

Chicago, Ill.

Angis darbininku judejimo Lietuvoje.

didinasi ir nors jie nekalba lietuviskai, bet save skaito jau lietuviais ir kaip kur stengiasi ir patys lietuviskai pramokti.

Likusioji dalis Lietuvos gyventojų — tai žydai ir maskoliai; pakraszečiuose Lietuvos gyvena baltgudžiai ir latviai. Miestai ir miesteliai prikimszti žydais pinigucias ir miniomis neturtingų žydų — žydiszkų proletarijatų, skaitlius kurių labjusiai pasidaugino per paskutinį deszimtmetį, kuomet žydai buvo pavaryti isz paczios Maskolijos ir kuomet jiems liko užginta gyventi kaimuose. Maskoliai Lietuvoje — tai atejunai. Szie apasztalai maskolybės yra įvairiausiais urėdninkais, popais, mokintojais, sudziomis ir abelnai uzima visas vietas, kokias ir lietuviai galėtų uzimti. Nega na to, vyriausybė spraudžia czion sziuos savo pasiuntinius ir į vietinį gyvenimą Lietuvos; teip czion kviecziami ir szelplami didesni zemvaldziai, kuriems dykai buvo davinėjama zemė ir dvarai nugalabintų ar iszvarytų į Maskoliją buvusių valdytojų; sziems zemvaldziams sziantien duoda visokius palengvinimus nusipirkimui sav zemės, kas užginta lietuviams; czion vyriausybė tupdo „starovierius“ perkeldama juos isz Maskolijos į Lietuvą, pagaliaus, „mikalojiniems“ kareiviams czion ir-gi buvo davinėjami gabalai zemės. Kas link kariumenės, kurios teip daug prikimszta mūsų kraszte, tai ir isz jos vyriausybė stengiasi padaryti apasztalą maskolybės: į czionykezczią kariumenę skiria tiktai tikrus maskolius isz tolymųjų rėdybų; oficierius katalikus ir-gi noriai perkelia į gilią Maskoliją, lygiai kaip pastojusius kareiviais isz mūsų kraszto varo ant Amuro ar Kaukazo.

Buvusis paskutinis 1863 m. maisztas, kame ir lietuviai, o labjusiai zemaičiai emė didį dalyvumą, suteikė vyriausybei progą užmesti ant Lietuvos visą eilę gniauzianczių tiesų, kurios su-trukdė visą mus kulturiszką augį: pramonė, apszvieta ir abelnai bendra bujone visos tautos liko pakirsta. Teip, metuose 1865 buvo užginta vartoti lietuviszkoje raszliavoje priprastas lietuviams raides ir liepta raszyti tiktai „kirilica“ arba maskoliszkomis raidėmis. Szis barbariszkas užgynimas tęsiasi ir iki sziai dienai. Tuose pat metuose 10 d. ruodžio užginta ypatoms teip vadina-

mos „lenkiszkos kilties“ pirkti Lietuvoje zemę, o ukininkams toksai pirkimas liko begalo apsinkintas. Visa Lietuva liko atiduota į prieglobą Vilniaus gen.-gubernatorių, kurie stengėsi varyti politiką savo pranokėjo Muravjov'o-Koriko, szionumalszintojo maiszto. Visa Lietuvos liaudis liko atiduota ant tyzciojimosi ir plėszimo vietiniams didiems ir mažiems urėdams, atvykusiems czion dėl gerų ūdarbio ir karjieros. Patys jug maskolių urėdninkai szneka, jug jeigu kas isz jų lieka Maskolijoj nutvertas, kaip vagis, tai jį dažniausiai skubina perkelti „į sziaur-vakarinį krasztą“, kame jis tuoj gauna paaugsztinimą.

Todėl nėra nieko keisto, jeigu lietuviai, neveizdint ant sunkiausių bausmių ir neapskaitomų aukų, kurias turėjo iszskentėti už savo dalyvavimą maiszte, sziantien neperstoja kariavę su despotiszka caro vyriausybe, ir szio kova eina vis didyn, pasiekdama vis placziau visus Lietuvos gyventojus ir įgaudama naujas formas savo apsireiszkimo. Teip, metuose 1883 Prusuose pasirodo „Auszra“, pirmas nelegaliszkas Lietuvių laikrasztis, kame siekiai maskolių vyriausybės įgauna liuosą kritiką. Nuo to laiko įplaukimas szios nelegaliszkos raszliavos formoje mėnesinių laikraszczių, knygu-czių ir atsiszaukimų eina be paliovos iki sziam laikui; ir nekurie laikraszcziai, kaip „Varpas“, „Ukininkas“ ar „Tėvynės Sargas“ įgauna tvirtą paturėjimą paczių Lietuvoje ir atranda vis daugiau skaitytojų; pradeda pasirodyti vis daugiau knygu-czių, kame kuoasztriausiai kritikuojasi visa politika vyriausybės, kuriose skelbiasi reikalingumas Lietuvai politiszkos liuosybės ir geresnės visuomeniszkos tvarkos: pasirodo knygutės, o paskui ir laikraszcziai jau grynai socialistiszkos pakraipos. Visi szie iszleidimai plaukia Lietuvon paveiksle kontrabandos, kuri lieka placziausia sriove mūsų apszvietos ir kas svarbiausia, liosos apszvietos. Vyriausybė, žinoma, greitai aptiko szią kontrabandą ir isz pradzios sunkiu nubaudimu žmonių, pas kuriuos buvo rastos knygutės, nors nekalcziausio turinio, paveizdan maldų knygelės, stengiasi szią kontrabandą pakirsti. Bet tai nieko negelbi — tokių prasikaltėlių kas kart pradeda atsirasti daugiau. Už maldų knygas kaip kur vyrausybė jau liaunasi persekiojus ir jieszko tik knygelių ar laikraszczių,

kurie skelbia kovą priesz valdžią, bet ir tai nieko negelbi: skaitlius prasikaltėlių eina vis didyn. Tuomet vyriausybė užmano iszgaudyti lietuviszką inteligenciją ir pradeda daryti Suvalkų rėdyboje kuoarsziausias kratas. Kur szį-tą rado, o kaip kur ir nieko nesujieszkojo, bet tai jai nieko nekenkia apszaukti visus prigulincziais prie kokios ten anti-valdinės partijos ir užmesti ant jų sunkiausias bausmes. Praėjusiuose 1899 m. 22 vyrai liko isztremti po ilgų sėdejimų kalėjimuose isz Lietuvos į Viatką ar kur kitur. Tai pirmieji e n m a s s e Lietuvos kankintiniai už lietuviszką. Žinoma, ir toksai neregėtinas nubaudimas nieko randui negelbė. Prieszingai, neapykanta ir įpykimas ant valdzios tik labjaus pakilo: visokie atsiszaukimai pradėjo atsirasti netik Suvalkų rėdyboje, bet ir Žemaitijoj ir Augsztojoj Lietuvoj ir net pacziame Vilniuje. Randas ant rubežiaus pastatė du kart didesnę sargybą, pradėjo statyti tam tikrus boksztus, nuo kurių geriaus viską matyti, užvedė szunis prie sargybos ir vis tai, kad apstabdinti lietuviszką kontrabandą. Bet tai vis tik labjaus erzina, labjaus pykdina žmones. Jug sziai politikai valdzios greitai jau bus bankrutas, apie tai žino ir pati valdžia. Vietiniai gubernatoriai, o teip-gi kun. Imeretinskas ir Trocki's, kaip tai matyti isz pasklidusių žinių valdzios, „Dokumente apie lietuviszkas raides“¹⁾, visi liudyja, jug paskutiniame laike Lietuvoje smagiai pradėjo platintis revoliucijinė ir net socialistiszką literatura, jug pakirtimui tokio platinimosi geriausia butu leisti lietuviams spaudą Maskolijoj, tik tą reikia padaryti ne tuoj, kad mat lietuviai nė nemanytu, jug valdžia priversta buvo gražinti lietuviams spaudą. Pakol jie reikalauja sunkiausio nubaudimo už szias užrubežines knygeles ir meldžia paskirti jiems pinigų aut platinimo tarp lietuvių knygelių, atspautų maskoliszkomis raidėmis. Žodziu, jie geidžia vesti kovą da asztresnę.

Tokia tai pavirszutinė iszveizda lietuvių politiszkos kovos už savo raszliavą, už savo liuosą buseną. Bet dar prisiziurėsime arcziaus veikianczioms partijoms, kurios darbuojasi szioj paslaptiu-goj raszliavoje.

1) Dokumentas apie lietuviszkas literas Tilžeje 1899 m. perspaua isz „Varpo“.

(Toliaus bus.)

LATVIU TAUTA,

KITAKART IR ŠIADIEN.

PARASĒ
JONAS SLIUPAS, M. D.

(Tāsa)

be apšvītos ant svieta gyventi. Potam jis buvo priēmes vietā naminio mokytojo, idant susirinkus kiek piningu galētu traukti i Tērbatā ant tolesnio mokslo. 1867 m. mirē jo tēvas, ir likusioji šeimyna reikalavo Andriaus paglobos. Todēl jis metē mokintojavimā, o grīžo prie staliorystos ir pelnē dēl saviškiu pragyvenimā. Bet ir ēion jam rupējo gamtos mokslai ir philosophija, jis mielai skaitē raštus Goethē's, Schillerio, Heinēs, Turgenjevo ir kitu. Tačias latvišku raštu Laubē neskaitē, nors išeidinējo tuomet „Mahjas Weesis” ir ipatingai „Peterburgas Awises” žmoniū protuose darē didelē atmainā. Mat Laubēs tēvas buvo tikras vokiētis, o motyna, gimusi Latviutē, kalbējo ar vokiškai. Bet pažintis ir draugavimasi su Fr. Brihwsemneeku patraukē Laubē prie pamylējimo latvystēs ir Latviu kalbos: jis ištyrē Baltijos istorijā, isigilino i Latviu gyvenimā ir isismagino latviškoje kalboje. Tame persivertime Laubēs taip-gi daug prisidējo ir jī skudrinō mokytojai: Bluhms-Dunalkoje ir G. Taurinšch-Talsiu pagaste, prie Grobinēs. Latviu tauta laimējo naujā draugā, pajiegnā darbuose, bagotā dvasēje. Sykj su Latvais susibendrinēs, Laubē dziaugēsi Latviu dziaugsmu, o bēdavojo anu bēdomis.

Pastarā vietā naminio mokytojo Laubē turējo Jelgavoje, kur jis prisidējo prie latvišku „vakaru”, ir taip-gi sadarbiavo prie maskoliškai latviškai vokiškojo žodyno. Iš Jelgavos Laubē persivietojō i Rygā, kur susipažino su abiem to laiko „Mahjas Weesis” savininkais, beje Ernstu Plate ir Ansiu Leitānu, kurs, senas ir ligustas būdamas, už menkā algā, pasisamdē Laubē. Taip tai įvyko, kad Leitānui numirus, Laubē apēmē rēdyti „Mahjas Weesi” ir taip-gi Platēs „Laika grahmatā”.

„Mahjas Weesi” jis leidē i svieta lengvoje ir skaidrioje žmoniū kalboje: mat buvo seniai, o tuli ir jaunesni, kuriems Latviu rašliaviška kalba nesuprantama tuomet buvo. Nuo ginču ir vaidu jis sergējosi. Bet apart to, jis sadarbiavo prie R. Thomsono „Wahrpos” ir „Darbo”, prie J. Materio „Semkopjo” ir „Teesu Wehstnešio”, prie tulū Sieslak'o išleidimū („Pagalms”, kalendoriaus ir t.t.), prie J. ir K. Klawiniū „Rotos” ir prie Welmēs „Austrumo”, arba vėl parašē juoku luga dēl skatuvēs „Augsti weesi”, dēl mokslainiū „Pamahzi-schana Kreewu waloda” (Pirmais šolis, otra druka 1875) ir „Pilniga rehkinaschanas mahksla sadsihwei” (Riga, 1884).

Rygoj jis gavū dalyvumą ēmē Latweeschu Beedriboje, ipačiai prie išaiškinimo klausimū vakaruose; jis labai mėgo kalbēti apie Latviu kalbā. Jo kalbos budavo nesykj satyriškos, bet ne asabiškos: jis juokēsi iš svieta mulkybēs ir tulū gyvenimo ydu. Jo satyriški raštai (su parašu Inga, Nīrga, Sobgals ir k.) tilpē yra jau tai i jo paties laikraštj, jau tai i „Rotā”, jau tai i „Semkopj”. Kiti jo originališki raštai: „Šmiltneeku Andrejs” tapē spausdintas 1878 m. pridēcke prie „Baltijas Semkopjo” su parašu Sobgals; („Ingas pastahstita nowellite”) „Pats šawas zilpas” tapē spausdintas literariškame

priede „Teesu Wehstnešio” 1883 m. Apart to Laubē 1872 m. išdavē brošurēlę „Muhšu laika raksti”, kur apsvarsto tuomet išeinančius laikraščius „Lat. Awises”, „Mahjas Weesis” ir „Baltijas Wehstnešis”.

Laubēs Indrikis mirē 22 d. rugšējo 1889 m. Rygoje ir palaidotas tapē Gertrudos kapuose. Taip tai Laubē žmonēs švietē, tai zodžiu, tai raštu. Jis daugias darē, negu žmonēs matē, jis buvo geresnis, negu žmonēs apie jī girdejo: draugams draugas ir Latviu tautos mylētōjas.

20. Andrejs Pumpurs.

Andrejs Pumpurs.

Andrius Pumpurs, gimē 1841 m., o mokēsi Leelwahrdes mokslainēje prie mokytojo Benevskio nuo 1853-56 m. Potam triusēsi daugelyje vietu kaipo pamierčius, vėliaus buvo medsargiu Jumurdoje. 1874 m. jis kako i Rygā pas fabrikantā R. Thomsonā už sadarbininkā prie laikraščio „Darbs” ir ziamkuopybos rašto „Wahrpa” (ēion tuom laik Krogsemis mokē pabiko darbininku vaikus). 1875 m. jis įstēigē drauge su B. Dihrikiu kningū parduotuvę, ir apsivedē su Edda Goba, o 1876 m. ištraukē kaipo voluntjeras i Serbijā, i karę prieš Turkus. 1877 m. įstojō i Maskolijos kariūmēnē, ir 1878 m. išdavē oficieriškā ekzamenā. 1880 m. jis tapē perkeltas i Rygā, ir įgyjo kapitono urēdā; vėliaus jis gyveno Panevėzyje.

A. Pumpurs yra atsizymējēs Latviu poetas, ir pirmas pažino vertumą tautos dainu, kurias jis bandē pamėgdžioti, k. a. „Stahsti manim, Daugawiņa” (1869), „Pastarite” (1870), „Deewu kahsas” (1871). Tulos jo dainos turi gilesnē dumā („Muhšu Deews”, „Šwehts brihdis”). Jo dainos keldina tēvynę, tautā, valnybę; neretai tēmos yra sentōs iš mythologijos, istorijos ir gyvenimo. Po ilgesnio tylējimo. Pumpurs Latviu tautai ant trečios giedosenos šventēs pagamino tautos epā „Lahtschplehšis” (1888 m.) Daugelis Pumpuro dainu tapē 1890 m. išleista knygutėje po antrašu: „Tehwija un šwešchuma”.

21. Sariņu Kahrlis (K. Muelleris).

Karolis Muelleris gimē 1844 m. Kurše, Behrsamuižēs Mas-Sariniu kieme ir kudikystę perleidē gan sunkiose aplinkybēs, kadā-gi jo tēvas buvo netekēs akiu šviesos. Motyna buvo sumaniusi jaunesni sunu išmokinti kalvystos. Bet 1858 m. jī pasiuntē Karolj i L. Bergmano mokslainē, artymais Dobelēs, kur Sariniu Karolytis ēmē mokytiesi senovišku kalbu. Jau 1861 m. jis įstojō i 5-tā kliasā Jelgavos gymnazijoje, kur, laimējēs malonē seno mokytojo Crusēs, jis gavo mokslā už dykā ir dar piningiškā pagelbā. Prieg tam kitus vaikus vakarais pamokindamas, jis pelnē kiek-tiek piningu, ir taip besigelbēdamas 1866 m. pabaigē gymnazijos mokslus.

Perleidēs vasarā pas motynā, jis rudenj įstojō i Tērbatos universitētā mokytiesi istorijos ir philologijos. Cion ant trumpo laiko jis prisibendravo prie studentu draugystēs „Curonia”. 1870 m. ēion tapē įstēigti „Latviu Vakarai”, kur mokslas, draugyba ir tautyba vienyjo šiū vakaru bendrus. Ir

kad vėliaus iš tų vakarų išdygo Latvių korporacija „Lettonia“ tai ir K. Muelleris tapė įkeltas į jos filisterius.

Terbatoje Muelleris įpatingai pamylėjo auklėjimą jaunuomenės. Todėl jis jau studijų laike mokintojavo W. Schwartzo įsteigtoje „Varguolių vaikų moksloinėje“, įpatingai Latvių vaikus mokydamas prigimtos kalbos, iki 1870 m. su pagalba samokslių jis įkūrė šalymais to moksloinės Latvių vaikams atskirą moksloinę su latviška kalba dėl pamokymo. Čion tapė iš miesto surinkti Latvių varguolių vaikai ir mokymais visokių mokslų. Bet kad savas studijas pabaigęs K. Muelleris 1873 m. prasišalino iš Terbatos, ir toji moksloinė užbaigė savo buvį, nors skaitlius mokytinių buvo priaugęs iki 13.

Siaip bėdnas budamas, Muelleris nuo 1869–72 m. turėjo ant gyvenimo uždariauti, ir todėl pastojo naminiu mokytoju. Vasaros dyklaiki jis todėl perleisdavo namuose savo mokytinių tėvų, tai Petrapylėje, tai Moskvoje, tai Tambovo rėdyboje, ir tokiu budu susipažino su Maskolijos žmonių gyvenimu. Įpatingai Moskvoje jam miela buvo pažintis su Valdemaru, Brihvsemneeku, Krodsineeku ir kitais. Studijas baigęs, jis gyveno pas tėvus, iki pirmai Latvių giedosenos šventei 1873 m., kurioje jis dalyvavo, lyginai kaip mokytojų konferencijoje.

Potam jis buvo gavęs Petrapylėje vietą už gymnazijos mokytoją, bet sunku buvo nuo tėvynės atsiskirti, ir todėl jis priėmė vietą naminio mokytojo pas Jaunpylies kuningą. Iš čion 1875 m. jis tapė pakviestas į Peebalgą į Krovaldo vietą už mokytoją prie vietinės draudės moksloinės augštesnės kliasos. Čion jis triusėsi iki 1892 m. dėl jaunuomenės naudos ir išstobulinimo, už ką yra laimėjęs Latvių meilę ir atžintį; čion jis taipgi, prigulėjo prie vietinės Labdarystos Biedrybos.

1892 m. K. Muelleris persikėlė į Zehsius ir atidarė 6-klasinę moksloinę su realiniu kursu su maskoliška kalba išguldymo. Ir toji moksloinė veikiai ėmė žydeti po vada brendusio pavidago.

Muelleris per ilgus metus sądarbiavo prie „Balt. Wehstnesio“; čion tilpo daugelis svarbesnių jo raštų: „Staburadse (Staburags) Kurseme“ (1871), „Druškas is mušū tautas teiksmu walstš“ (1872 m.), „Kara—deews Jods“, „Saule un Mehnešis“, „Lihga un Trimps“, „Milda un Kaunis“, „Mahjas—kungs jeb Zeemneeka“); 1873 m. jis apskelbė raštą apie Ernstą Kristjahnį v. Trauvelter (mirusį 1858 m.); 1874 m. istorišką raštą „Schkehde“. Jis yra sądarbiavęs ir prie kitų Latvių laikraščių.

22. Pridrikis Brihvsemneeks.

Pridrikis Brihvsemneeks.

Frizis Brihvsemneeks (Treland) priguli prie svarbesniųjų Latvijos vyrų. Jis gimė 20 dieną spalio 1846 m. Kurše, arti Aispūtės. Iš čionykštės aprinkės moksloinės jis nuėjo į Gorkių „mehrneežibas skola“ (matininkų moksloinė), kurią pabaigęs 1867 m., jis leidosi į Moskvą. Čion jis jau tai pats mokėsi, jau tai kaip valnas klausytojas lankė universitetą tyrinėdamas tautos ukę, mokslą statistikos ir istorijos, ir galiausiai 1873 m. išdavė egzameną ant vokiškos

kalbos mokytojo prie gymnazijos. Iki 1887 m. vasarai Brihvsemneeks buvo Moskvoje už mokytoją, o tamet vyriausybė įkėlė jį už laukininkų moksloinių inspektorių Žiamutiniame Kurziamyje, ir 1889 m. už peržiūrėtoją Rygos bei Rygos apgabaliu moksloinių. Brihvsemneeks yra daug darbo padėjęs, kraudamas Latvių dainas, jo veikalą išdavė Moskvos Antropologiška bei Ethnographiška draugystė: kuri 1869 m. buvo jau davusi piniggišką subsidiją ant 4 mėnesių dėl apkeliavimo visos Latvių žiamės, 1872 m. tautos dainos, o 1881 m. šisliai, parunos, raganavimai, prietaros ir t.t., už ką laimėjo nuo cėsoriškos draugystės sidabrinį medalį.¹⁾ Ir kitokiu budu jis dirbęs yra ant literatūros dirvos, išleisdamas Latvių tautos pasakas (1888 m.)²⁾, perguldydamas tulus deringus straipsnius ir t.t. 1867–71 m. sutaisė „Kreewu—Latweeschu—Wahzu wahrndnize“. — Brihvsemneeks įgyjo dumčiaus pramintį ir tapė parėdytas daugeliu ordenų; be to, jis yra minėtos Moskvoje draugystės tikras draugas ir sąnarys.

Be to, B. sądarbiavo prie Katkovo išleidžiamų „Moskovskija Viedomosti“ ir prie J. S. Aksakovo laikraščio „Ruš“, rašydamas apie Latvių gyvenimą ir jų vaidus su Vokiečiais. Norėdamas Latvius supažindinti su Maskolijos rašliava ir jieskiniais, B. išguldė Gogolio „Tarašu Baštu“ (Riga, 1887) ir parašė apie „Augustus Kreewu wihrus is semas kahrtas“, I Lomonošows (Riga, 1874) ir II Nikons (Riga, 1878), jas pavesdamas „Latweeschu zentigeem jaunekleem“.

„Baltijos Wehstnesio“ nuo pat pradžių jis buvo uolus sądarbininkas, ir ten randasi spausdinti tuli akyvi raštai, kaip: „Etnografijas (Rumjanseva) museja Maškawa“, Andriaus Špalgio gyvata, gromatos iš Moskvos, apie krovimą Latvių dainų ir pasakų, apie vaikų auginimą, apie Latvių literatūrą ir t.t.

23. Andrius Slėsinis.

Andrius Slėsinis mirė Arensburge 2 d. liepos 1892 m. Gimęs jis buvo 1845 m. arti Bauskės, Kurše; nuo 1858–60 m. ėjo į Bauskės vokiečių elementarinę moksloinę, potam ėjo į Bauskės aprinkės moksloinę 1861–63 m. Išdavė egzameną, gymnazijon Jelgavos, kur buvo iki 1868 m. Potam Moskvoj mokytojavo, iki 1871 m. įstengė įstoti į Lazarevo institutą studijuoti rytų kalbas. Nuo 1872–76 m. Moskvos universitete mokėsi philologijos, pokam paskirtu tapė į Rėvelio gymnaziją už mokytoją maskolių kalbos ir literatūros. Nuo 1885 m. jis buvo Rygoje cenžoriumi naminės pressos.

Jau studentu budamas darbavosi apie Latvių kalbą ir istoriją, ir su Krishjahniu Kalniniu, Aleksandru Weberiu bei Povilu Plawneeku susirinkdavo dėl studijų — Latvių kalbos. Tarp 1872–76 m. Slėsinis parašęs yra dėl „Baltijas Wehstnesio“ daug raštelių apie senlatvių mythologiją („Praulimas šwehtpizas iszelšchanas“), „Parkara deewu Jodu“ ir k.).

1) 1887 m. taip pat Moskvoje išėjo jo maskoliškai perguldytos 148 Latvių teikos ir pasakos.

2) „Mušū tautas pašakas“, Riga, 1888.

(Toliaus bus.)

Teatras!

Ketverge 21 d. Berzelio (June) 1900 bus atloszta per „S. Daukanto Teatralizską Dr-tę” komedija: **PRILIPS OŽYS GALĄ LIEPTO** svetainėje lietuviams žinomoje **CONCORDIA HALL**. Bank str. Waterbury, Conn.

Pradžia ant 8 val. vakare. Įžanga 10, 25, ir 35, ct.; priegtam bus ir puikios deklemacijos. Delto visus szirdingai užkviečiame, o busit užganėdinti. *Komitetas.*

Didele Ekursija!

Brooklyno ir New Yorko lietuviszka parapija dieną 15 Liepos daro pasivažinėjimą (excursion) ant marių. Jau turi nusamdytą puikų laivą, ant kuriò gali tilpti 2,500 žmonių. Prie skambėjimo puikios lietuviszkos muzikos galės szokti ant sykiò 200 porų. Bus tai neiszpasakytai gražus ir linksmas pasivažinėjimas, todėl visus lietuvius, idant teiktusi kuoskaitlingiausiai susirinkti, nuoszirdžiai užkviečia *Komitetas.*

Pik-nik-as!

Lietuviszka Plymoutho Parapija turės szjmet didelį **Pik-nik'ą Hanover Parke**, 20 dieną Berzelio. **Pik-nykas** prasidės nuo pat ryto ir trauksis iki vėlybam vakarui.

Ant piknyko užpraszone brolius lietuvius isz visos aplinkinės. Bus visokių puikių pasilinksminimų. Muzika kuo puikiausia.

Praneszame, kad ant mus pik-niko atskyrime darze bus teip-gi lenktynės, imtynės ir visokios kitokios fonės, įėjimas į tą atskirią vietą kasztuos tik 5 ct.

Su guodone *Komitetas.*

Pajieszkojimai.

Pajieszkau savo szvogerio Vinco Szalaszevicziaus, kuris rodos gyvena Minersville, Pa. ir Miko Rutelionio, tetėno, kuris rodos gyvena Duryea, Pa., teip-gi ir M. Brazaucko, kuris gyvena Wm. Penn, Shaft, Pa. Asz atkeliavau isz Lietuvos 4 d. Berzelio į Plymouth, Pa. ir malonėcziau susirasti savo gentainius. Delto jieszkomi patys, arba kas isz tautiecių apie juos zinotumete, malonėkite jiems kaipo ir mą suteikti žinę, per „Vienybės” redakciją.

Laukdama žinios lieku su guodone

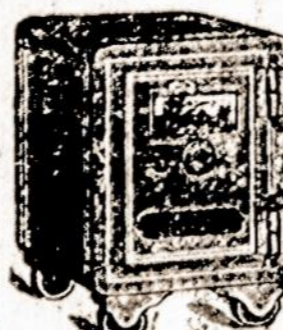
Kastancija Gurevicziutė
isz Igliszkių
Bartninkų parapijos.

Asz Juozas Klusaitis pajieszkau savo brolio Vinco Klusaiczio, paeinanczio isz Suvalkų gub., Virbalio valseziaus, 15 metų kaip gyvena Amerikoi. Patsai, arba kas kitas jį žinote, malonėkite suteikti žinę ant szio adreso:

Juozas Klusaitis,
70 Bak Row, Bothwell Park,
Bellshill—Scotland.

Asz Jonas Albaitis pajieszkau savo draugo Antano Sabaliaucko. Turiu prie jo labai svarbų reikalą. Kas apie jį žinotumete Amerikoi, arba patsai, teiksis suteikti mą žinę ant szio adreso:

Jonas Albaitis,
70. Bak Row Bothwell Park,
Bellshill—Scotland.

ONLY \$5.00

SEND US \$5.00 as a guarantee of good faith and we will send you any fire proof safe by freight, C. O. D., subject to examination. You can examine it at your freight depot and if you find it the equal of any fire proof combination lock iron and steel safe made and about one-third the price charged by others for the same size and grade, pay your freight agent our special factory price and freight charges, less the \$5.00 sent with order; otherwise return it at our expense and we will return your \$5.00. 100-lb. combination lock safes for the home, \$6.95; 200-lb. office and store safes, \$11.95; 500 lbs., \$17.95; 700 lbs., \$21.95; 1000 lbs., \$28.50; 1250 lbs., \$32.50; very large double outside and double inside door safes for large business, factory, jewelry or bank, 50 inches high, \$400 lbs., \$62.75; 63 inches high, 3000 lbs., \$99.75. Freight averages 25 cents per 100 lbs. for 500 miles; for 1000 miles, 40 cents. **WRITE FOR FREE SAFE CATALOGUE and special liberal C. O. D. offer, to SEARS, ROEBUCK & CO. Chicago.**

TAMAS PAUKSZTIS**Parduoda Laivakortes**

ant visokių kelių (linijų) jurėmis kuomi pigiausiai ir ant drucziausių bei greicziausių laivų. Pinigus persiunczia į visas dalis svieto. Kad pinigai neprapultų ir greitai nueitų į tėvynę; tai siuskite per **TAMA PAUKSZTI** 123 N. Main str. **PITTSTON, PA.**

Teipogi T. Pauksztis užlaiko didelį sztorą visokių valgomų daigtų, dideliam pasirinkime czeverykų, marszkinių ir tt.

Žemlapis Lietuvos ir Latvijos

lietuviszgoje kalboje, atspaustas lotiniszkomis literomis Peterburge, gaunamas pas

Inžinieriu A. Maciejevski

Nevskis p. n. 111 b. 73.

Prekė 1 rubl. už exempl. su prisiuntimu; imant 10 exempl. 20% rabato.

Už \$500 in Europą

dėl visų prie lengvo darbo ant Hamburg ir Bremen linijų ir pasažierinių laivų, atsiszaukit pas

HENRY J. JACOBS

38 Canal str. NEW YORK

LIETUVISZKAS KRIAUCZIUS Kaz. Miliszauskas

236 E. Market str. Wilkes-Barre, Pa. Siuva puikiausiai visokius siutus pagal naujausią madą, duoda druta ir gerą materiją ir už pigę prekę.

Teipogi senus ant naujų perdirba. Visi pas savo Tautietį.

Merginos naudokites,

pajieszkau doros lietuvaitez kuri moka nors kokį darbą, o labiausia siuvimo ir nesenesnė kaip 20 metų.

Teiksis atsiszaukti arba savo paveikslą prisiusti ant adreso szio

Ant. Jeszmanta

24 Meckalf str.

Wilkes-Barre, Pa.

Vien del vyru.

Dovanai pakeli naujo iszradimo gyduolių prisiusime pacztu tik koris priduos savo adresą.

Kuris sugražins sveikata trumpam laike.

A. E. Robinson M.D.

tuojaus pertikrins kaip lengvai gali iszsigydyti savo silpnumus, jelgu vortosi tam tikslui atskan-czes gyduoles. Institutas neaprubėzuoje, bet kuris tik raszys, aplaikys dovanai pakelį užpezėtyta kad nebutų kokio apsirikimo prieszai apgavystę. Raszyk tuojaus.

Dovanai prabos pakells pasokmingiausių gyduolių bus prisiustas koznam per pacztą, kuris paraszys į State Medical Institute. Tos gyduoles daugybė vyrų sugražino sveikatą, kurie per daugelį metų kentėjo proto ir kuno ligas paeinanczias nuo jaunystės, už tad Institutas prizada koznam kuris atsiszauks, prisiust pakelį dovanai.

Kożnas kuris jauzla anti lytiszko silpnumo paeinanczio nuo jaunystės, kuris silpnina spēkas iratmintį, sukella dieglius strėnose arba nevaldymo lytiszkių dalių gali sugrįžti sveikatą gydymasis namie.

Tos gyduoles turi neapbakomą pasekmę nes jos atlekia sulezkadytas vietas daduodamas drutybę kur labiausia reikalinga. Iszgydo kożną ligą iszvarinėjo vleokius nesmagumus įslenėjusius nuo kelių metų per nenaturaliszką pasielgimą iszgydo kiek vienam atsitikime. Dastiznok State Medical Institute, 520 Elektron Building Ft. Wayne, Ind., o apturėsi trumpam laike pakelį gyduolių dovanai. Institutas rori pagelbėti daugybė tokių vyrų, kurie negali apielet savo namis ir nusiduotį gydinyzestai dovanai prisiustas pakelį